

PROJEKT BADAWCZY
REALIZOWANY PRZEZ INSTYTUT NAUK O BEZPIECZEŃSTWIE
STAROPOLSKIEJ AKADEMII NAUK STOSOWANYCH KIELCACH
ORAZ WOŁYŃSKI INSTYTUT PODYPLOMOWEJ PEDAGOGICZNEJ
OŚWIATY

***BEZPIECZEŃSTWO SPOŁECZNOŚCI LOKALNYCH.
DIAGNOZA POCZUCIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI
W POWIECIE MYŚLENICKIM ORAZ POWIECIE WOŁYŃSKIM***

1. Uzasadnienie badań

W ostatnich latach bezpieczeństwo stało się jednym z najpoważniejszych problemów społecznych, który ze względu na swój powszechny wymiar jest obiektem wspólnego zainteresowania przedstawicieli wielu dyscyplin naukowych, polityków, nauczycieli, rodziców, mediów; toczą się dyskusje na forum niemalże całego społeczeństwa.

Społeczeństwo współczesne coraz częściej uznawane jest za społeczeństwo ryzyka, wynikającego generalnie z procesów modernizacji, rozwoju nowych technologii, procesów globalizacji.

Potrzeba bezpieczeństwa ujmowana jest jako właściwość człowieka polegająca na tym, że normalność jego psychofizycznego funkcjonowania zależy od nieistnienia dotyczących go sytuacji zagrożenia, a także innych sytuacji trudnych niosących zagrożenie jego dóbr. To właściwość człowieka sprowadzająca się do unikania sytuacji zagrażających jemu i jego dobrom w kontekście jego relacji – zależności z otoczeniem. Są to sytuacje dwojakiego rodzaju: sytuacje zagrożeń, czyli wiążące się z brakiem możliwości zaspokojenia potrzeb ludzkich, i sytuacje trudne, wiążące się z niemożliwością normalnego funkcjonowania psychofizycznego.

Do czynników zagrażających bezpieczeństwu człowieka zalicza się: brak stabilności i możliwości przewidzenia sytuacji życiowej; brak uznania, akceptacji i życzliwości; antycypowanie braku pomocy, oparcia i solidarności; brak doświadczenia i przyjaźni, brak kolegów i przynależności do podmiotów znaczących; świadomość ograniczonych własnych

możliwości w zakresie ochrony swych dóbr; poczucie złej perspektywy i istnienia zagrożeń; brak powodzenia w życiu i działalności; brak sprawiedliwości, ładu i porządku; choroba, stany traumatyczne; nagłe zerwanie więzi z osobami bliskimi; poczucie utraty podstaw egzystencji; ostra rywalizacja w utrzymaniu godziwego statusu społecznego; przemoc, agresja i gwałt ze strony ludzi; ujemne zjawiska katastroficzne.

Uwzględniając specyfikę potrzeby bezpieczeństwa i jej uwarunkowania (czynniki zagrożeń i bezpieczeństwa), można określić podstawowe znamiona życia bezpiecznego w ogóle. Życie człowieka można uznać za bezpieczne wówczas, kiedy może on optymalnie zaspokoić swoją potrzebę bezpieczeństwa, a także inne potrzeby, gdy ma zminimalizowane poczucie zagrożenia. Źródła poczucia zagrożenia sfery subiektywnej życia ludzkiego, zaś czynniki zagrożeń bezpieczeństwa odnoszą się do sfery obiektywnej – w głównej mierze relacji człowieka z otoczeniem. Kluczową kwestią z punktu widzenia życia bezpiecznego jest zaspokojenie potrzeby bezpieczeństwa (a także innych potrzeb). W ujęciu życia bezpiecznego w skali lokalnej dużą rolę odgrywają podmioty środowiskowe (kreatorzy i odbiorcy), aksjologia, podstawowe warunki, czyli czynniki bezpieczeństwa, formy i główne kierunki działania zorientowane na zaspokajanie potrzeby bezpieczeństwa i innych potrzeb społeczności lokalnej oraz przewycięzanie sytuacji trudnych, problemowych, szkodliwych ludziom i ich dobru wspólnemu, a także niezbędne warunki optymalizacji tej działalności.

2. Przedmiot badań

Przedmiotem badań będzie diagnoza poczucia bezpieczeństwa z uwzględnieniem podmiotów środowiskowych bezpieczeństwa, zarówno jego kreatorów jak i odbiorców, tj. całej społeczności, zbiorowości lokalnej, w skład której wchodzi:

- ludność we wszystkich kategoriach wiekowych (dzieci, młodzież, dorośli;
- wszystkie jednostki i grupy społeczne – sąsiedzkie, rówieśnicze, towarzyskie, zawodowe, wyznaniowe itp.;
- jednostki i ich rodziny zamieszkałe w danym rejonie;
- wszystkie organizacje, stowarzyszenia, instytucje edukacyjne, socjalne, religijne, usługowe i inne;

W aspekcie aksjologicznym chodzi głównie o takie wartości jak: życie ludzkie, zdrowie człowieka i jego rodziny, wielostronny rozwój, edukacja dzieci i młodzieży, normalne funkcjonowanie psychospołeczne i wspólne dobro.

3. Skład zespołu badawczego w Polsce:

dr Tomasz Konopka – kierownik projektu

dr hab. Grzegorz Wilk-Jakubowski – koordynator naukowy projektu

prof. dr hab. Andrzej Bogaj – pedagogika

dr Marek Graczyk – psycholog

dr Grzegorz Zając – politolog

dr Beata Służalska – nauki o bezpieczeństwie

mgr Andrzej Górka – Komenda Powiatowa Policji w Krakowie

mgr Zbigniew Filip – Zarządzenie Kryzysowe Urząd Miasta w Nowym Sączu

Studenci Koła Naukowego Bezpieczeństwa wewnętrznego „GEOPOLITYKA”

Współpraca merytoryczna i organizacyjna ze Starostwem Powiatowym w Myślenicach oraz Komendą Powiatową Policji w Myślenicach

3a. Skład zespołu badawczego w Ukrainie:

doktor nauk pedagogicznych, profesor nadzwyczajny Wydziału Pedagogiki i Psychologii, VIPPO **Nelya Kinakh** - kierownik projektu

doktor nauk historycznych, profesor, Zastępca Dyrektora ds. Działalności Naukowo-Pedagogicznej VIPPO **Oleksandr Demyanyuk** - koordynator naukowy projektu

zastępca Dyrektora ds. Działalności Projektów Edukacyjno-Pedagogicznych i Edukacyjnych VIPPO **Nataliya Rublyova** - nauczyciel

kandydat nauk psychologicznych, profesor nadzwyczajny Katedry Pedagogiki i Psychologii, VIPPO **Oleksandr Ostapjowski** - psycholog

starszy nauczyciel wydziału pedagogiki i psychologii VIPPO **Larisa Turchyna** - psycholog

nauczyciel wydziału pedagogiki i psychologii VIPPO **Neonila Provalna** – nauczyciel.

Współpraca podstawowa i organizacyjna z Wydziałem Oświaty i Nauki Wołyńskiej Obwodowej Administracji Państwowej oraz Wydziałem Policji Bezpieczeństwa Obwodu Wołyńskiego.

4. Cele badań

Przyjmując, zgodnie z literaturą przedmiotu obszar uwarunkowań stanu bezpieczeństwa ludności w środowisku lokalnym należy poddać diagnozie następujące obszary czynników:

1. Czynniki egzystencjalno-socjalne

- dobre warunki mieszkaniowe, stały, odpowiedni dochód, posiadanie znacznych oszczędności, dóbr materialnych (sprzęt audiowizualny, samochód, działka rekreacyjna), stała dobrze płatna praca, zabezpieczenie materialne ze strony państwa ewentualnie zakładu pracy, odpowiednio rozbudowany system kredytowy, dobra opieka lekarska i pomoc socjalna.

2. Czynniki psychiczno-duchowe

- poczucie dobrej perspektywy i możliwość jej przewidzenia, poczucie istnienia dostatnich podstaw egzystencji, poczucie dobrej kondycji psychicznej i fizycznej, świadomość znacznych własnych możliwości w różnych sferach życia i aktywności, poczucie pewności co do zachowania swoich dóbr indywidualnych i lokalnego dobra wspólnego, pozytywne cechy osobowościowe (szerokie zainteresowania, zdolności, umiejętności instrumentalne, umiejętności społeczno-organizacyjne), głębsza religijność, więź emocjonalno-duchowa między ludźmi itp.

3. Czynniki edukacyjno-kulturowe

- wysoki poziom wykształcenia, ustawiczne podnoszenie poziomu swoich kwalifikacji, uczestnictwo w życiu kulturalnym (teatr, muzyka, plastyka...), racjonalne korzystanie z mass mediów, lokalno-regionalne tradycje.

4. Czynniki społeczne

- posiadanie pozytywnej rodziny, przyjaciół i znajomych; akceptacja, uznanie i życzliwość ze strony innych; poprawne więzi z osobami bliskimi; przynależność do znaczącej organizacji społecznej; powodzenie w życiu zawodowym i pozazawodowym; sprawiedliwość, ład i porządek środowisku; prowadzenie działalności pomocowej na rzecz innych; brak przemocy, agresji, form patologii społecznej itp.

5. Czynniki przyrodnicze

- odpowiednie zagospodarowanie terenu (miejsca rekreacji, aleje spacerowe, ogródki przydomowe, pasy zieleni...), bogaty drzewostan, kwietniki, zielone balkony, zachowanie naturalnej rzeźby terenu, brak groźnych zanieczyszczeń.

W wyniku wyłonienia płaszczyzn problemowych można sformułować cele, które mają zawierać ocenę aktualnego stanu bezpieczeństwa, wnikliwą analizę czynników zagrażających, na podstawie czego możliwa będzie prognoza perspektywicznych działań naprawczych.

Cel główny

-Dokonanie diagnozy poczucia bezpieczeństwa ludności Powiatu Myślenickiego oraz Powiatu Wołyńskiego w kategorii wiekowej 25-55 lat oraz porównanie tego stanu w obu Powiatach.

Cele szczegółowe

- analiza uwarunkowań stanu bezpieczeństwa,
- skonstruowanie raportu o stanie bezpieczeństwa,
- projektowanie działań naprawczych,
- wdrażanie przyjętych rozwiązań.

5. Określenie problemów badawczych

Problem główny

Jakie jest poczucie bezpieczeństwa ludności Powiatu Myślenickiego oraz Powiatu Wołyńskiego?

Problemy szczegółowe

1. Jaki wpływ na poczucie bezpieczeństwa mają czynniki egzystencjalno-socjalne?
2. Jaki wpływ na poczucie bezpieczeństwa mają czynniki psychiczno-duchowe?
3. Jaki wpływ na poczucie bezpieczeństwa mają czynniki edukacyjno-kulturowe?
4. Jaki wpływ na poczucie bezpieczeństwa mają czynniki społeczne?
5. Jaki wpływ na poczucie bezpieczeństwa mają czynniki przyrodnicze?

6. Metody, techniki, narzędzia badawcze

Badania naukowe, zwłaszcza na gruncie nauk społecznych przeprowadza się z zachowaniem standardów metodologicznych. Metodologia zaś jest nauką o metodach badań naukowych; o skutecznych sposobach dociekania ich wartości poznawczej. Metodologia badań obejmuje swym zasięgiem całość procesu postępowania badawczego, począwszy od określenia przedmiotu badań, sformułowania celów, problematyki badań, hipotez teoretycznych, doboru zmiennych i wskaźników, konstrukcji narzędzi badawczych, opracowania materiału, aż do weryfikacji hipotez i sformułowania twierdzeń teoretycznych, będących odpowiedzią na postawione problemy badawcze. Metodologia zapewnia trafność i rzetelność badań, ich właściwe opracowanie, interpretację, odróżnienie wiedzy naukowej od intuicyjnej.

Na podstawie opracowanych problemów badawczych, w celu uzyskania obiektywnych wyników prowadzonych badań zaprojektowano następujący dobór metod, technik i narzędzi badawczych: sondaż diagnostyczny, ankieta, wywiad, obserwacja, analiza, badanie dokumentów oraz odpowiednie formularze i kwestionariusze ankiety i wywiadu. Dzięki różnorodności technik badawczych zostanie osiągnięta racjonalna skuteczność i wydajność badań.

7. Termin realizacji projektu: 2023-2025

8. Adresaci wyników pracy

Adresatami wyników badań będą Starostwo Powiatowe w Myślenicach, Komenda Powiatowa Policji oraz instytucje i jednostki związane z szeroko rozumianym bezpieczeństwem.

Adresatami wyników badań na terenie Ukrainy będą: jednostki samorządu terytorialnego miasta Łucka, wydział policji bezpieczeństwa obwodu wołyńskiego oraz instytucje i jednostki związane z bezpieczeństwem obwodu.

Koordinator projektu w Ukrainie
dr.hab. Nelia Kinakh

Koordinator projektu w Polsce
dr Tomasz Konopka